

V roce 1348 položil římský císař Karel IV. základy Nového Města pražského. Pro tento projekt mu bylo vzorem svaté město Jeruzalém. Na Karlově hoře – Mons Caroli sancti – na území budoucího Nového Města pražského, se tehdy rozkládala pole, louky, pastviny, zahrady a vinice různých majitelů.

P. MARIE A SLOVANSKÝCH PATRONŮ V EMAUZÍCH

Jméno tohoto kláštera souvisí s textem evangelia o učednících jdoucích do Emauz, který se četl v den jeho vysvěcení. Emauzský klášter je jediný slovanský klášter založený císařem Karlem IV.

Do kláštera byli povoláni řeholníci benediktinské řehole východního obřadu z Dalmacie a Chorvatska, kteří používali jako liturgický jazyk staroslověnštinu. Mezi zdejší studenty patřil např. i Jan Hus, Jeroným Pražský a další.

Klášter byl střediskem vzdělanosti a umění. Vznikla zde řada iluminovaných literárních skvostů, mimo jiné i tzv. Remešský evangeliář, který se dostal až do korunovačního pokladu francouzských králů. Klášter byl postaven v blízkosti starého farního kostela sv. Kosmy a Damiána, vystavěného prý sv. Václavem. Stavba stála stejné množství peněz jako Karlův most.

Po bitvě na Bílé hoře sem Ferdinand III. pozval španělské benediktiny (benediktinský řád má ve znaku dvojitý kříž zasazený do trojitého pahorku), za jejichž působení došlo k barokizaci kláštera i chrámu. Po roce 1880 byl klášter s kostelem obnoven a přestavěn, některé jeho části v beuronském stylu. Tehdy se také klášter stal střediskem gregoriánského chorálu.

Dne 14. února 1945 byl při americkém náletu na Prahu zničen kostel. Po r. 1947 byly restaurovány poškozené gotické fresky v ambitu. V r. 1964 byla na místo věží instalována 32 metrová moderní konstrukce z bílého betonu. Na pozlacené špice se spotřebovalo 1,3 kg 24 karátového zlata. Optický klam způsobuje, že jižní věž, která je blíž k řece, se zdá být vyšší, i když tomu tak není.

Při rekonstrukci byly odkryty v kapitulní síni kláštera fragmenty nástěnných maleb a nápisů. Nápis psaný chorvatskou hlaholicí (pravděpodobně text staročeského Desatera přikázání z r. 1412) je první a zatím jediný doklad hlaholské epigrafie u nás i v západoslovanských zemích vůbec.

Popis fotografie kostela: kostel je charakteristický svými dvěma moderními betonovými věžemi, zakončenými pozlacenými špičkami.

CHRÁM SV. KATEŘINY ALEXANDRIJSKÉ V PRAZE

Kostel a klášter sv. Kateřiny Alexandrijské byl založen v roce 1355 Karlem IV., který do něj pozval sestry augustiniánky. Současná podoba chrámu pochází z barokní přestavby v letech 1737–1741. Z původní gotické stavby zbyla pouze v dolní části čtyřhranná a v horní osmiboká věž, nazývaná též „pražský minaret“.

Karel IV. tento kostel zasvětil sv. Kateřině proto, že roku 1332 v den svátku sv. Kateřiny zvítězil v bitvě u San Felice. Sv. Kateřina byla krásná a vzdělaná křesťanka královského původu, která vytrvale odmítala manželské nabídky pohanských šlechticů a která svou výmluvností obrátila na víru 50 pohanských filozofů. Nakonec byla na rozkaz římského císaře po krutém mučení (byla např. také lámána na dřevěném kole) sťata.

Kostel je považován za jedno z nejkrásnějších děl pražského vrcholného a pozdního baroka. Vnitřek kostela vyniká nádhernými barokními nástropními freskami (např. ústřední freska zachycuje učenou disputaci sv. Kateřiny s pohanskými mudrci), obklopenými bohatou štukaturou od Bernarda Spinettiho. Fresky, představující výjevy ze života sv. Kateřiny, sv. Augustina a sv. Mikuláše Tolentinského, namaloval Václav Vavřinec Reiner. Soubor soch Františka Ignáce Weisse zdobí oltáře, kazatelnu, varhany i vlastní architekturu.

Josef II. v r. 1784 klášter zrušil, kostel byl následně odsvěcen. Do objektu byl umístěn vojenský výchovavací ústav – v tomto období došlo ke značným ztrátám na uměleckých památkách. Kostel byl poté opraven a znovu vysvěcen – v r. 1841.

Po adaptaci kláštera v r. 1826 zde byl ústav pro choromyslné, kde např. zemřel také skladatel Bedřich Smetana.

Chrám se v současnosti nachází v areálu Všeobecné fakultní nemocnice a je pod duchovní správou Pravoslavné církve.

Popis fotografie kostela: kostel je charakteristický třemi portály v dolní části, pak věží, která v dolní části je čtyřboká, v horní osmiboká. Při čelním pohledu na kostel jsou vidět budovy, které jsou k němu zprava i zleva těsně přistavěné.

KOSTEL ZVĚSTOVÁNÍ PANNY MARIE NA TRÁVNÍČKU (Na Slupi)

Na území nově založeného Nového Města nechal Karel IV. postavit kostel a klášter pro žebravý řád servitů. Název „Na trávníčku“ byl odvozen od kolem se rozkládajících zelených luk (pův. „in viridi“ – na zeleném). Další název „Na Slupi“ odkazuje na staročeské „slup“ (sloup), protože klenba kostela spočívá na jediném sloupu – pilíři. Stavba kostela s klášterem byla dokončena v r. 1380.

Během husitských válek byl kostel s klášterem zasažen nepokoji, mniši byli vyhnáni a kostel byl využit husity jako základna, z níž kanóny ostřelovali Vyšehradské opevnění. Po skončení husitských válek se servité (ve svém znaku mají písmena SM – služebníci Marie, s korunkou) do kláštera vrátili a za pomoci finančních příspěvků různých donátorů kostel roku 1480 opravili.

Po třicetileté válce proběhly potřebné opravy kláštera. Interiér byl nově vybaven roku 1732, kdy byl zřízen nový hlavní oltář, přepážka a mramorová podlaha. Roku 1757 byl kostel znovu poškozen během sedmileté války. V následujícím období osvícenství nastaly pro servitský řád těžké časy. Roku 1783 byl servitský klášter Na trávníčku sloučen s klášterem při sv. Michalu na Starém Městě, kostel Na trávníčku byl odsvěcen a zvětšen a roku 1786 byl řád v Praze definitivně zrušen.

Od roku 1856 klášter využíval kateřinský ústav choromyslných a kostel byl znovuvysvěcen a z darů věřících opraven v novogotickém stylu podle návrhu architekta Bernharda Gruebera. Provoz kostela byl zprvu ústavní, později veřejný, ale v 80. letech 20. století byl uzavřen. Po roce 1995 začal být užíván pravoslavnou církví jako chrám Zvěstování přesvaté Bohorodice.

Popis fotografie kostela: před kostelem je silnice s tramvajovou tratí. Věž kostela je v dolní části čtyřboká, v horní části osmiboká. Na červené střeše kostelní lodi jsou vidět dvě okna.

KOSTEL NANEBEVZETÍ PANNY MARIE A SV. KARLA VELIKÉHO NA KARLOVĚ

V roce 1350 na hoře Karlově Karel IV. založil kostel a klášter ke cti Panny Marie a sv. Karla Velikého, jehož si velmi vážil a který byl také jeho předkem. Tento kostel má osmiboký centrální půdorys, což je pro gotickou architekturu velmi nezvyklé. Chrám byl vysvěcen roku 1377, za účasti císaře Karla IV. a jeho syna Václava IV., sám císař také věnoval kostelu vzácnou relikvii z Cách- tři zachované zuby Karla Velikého. Klášter dostali na starosti řeholní kanovníci sv. Augustina, kteří ve svém znaku mají srdce probodené šípem.

Klášter a kostel pak prošel v průběhu času mnohými bouřemi a pohromami: v r. 1420 byl poničen husitskými vojsky, dále pasovskými žoldněři a v r. 1611 byl kostel i klášter vypleněn pražskou chudinou. Velké škody utrpěl chrám i klášter v průběhu třicetileté války, zvláště pak za švédského obležení.

Dochoval se ale obraz z konce 17.st., na kterém je znázorněna těhotná Panna Marie. Tomuto obrazu se říkalo Panna Marie Karlovská – ochránkyně těhotných žen a byla mu přisuzována zázračná moc. Originál tohoto obrazu byl později přenesen do nedalekého kostela sv. Apolináře.

Na počátku 18. století byla po vzoru Lateránské baziliky v Římě do chrámu přistavěna tzv. Malá Palestina, správně kaple Svatých schodů s trojitým schodištěm, vedoucím z chrámové lodě ke kapli Božího hrobu. Jedná se o kopii připomínající schody o 28 stupních, po kterých vystoupil Ježíš do Pilátova domu. Pod Svatými schody je umístěna kaple Narození Páně v podobě umělé jeskyně, tzv. grotty. Zdi podzemních prostor byly upraveny tak, aby připomínaly krajinu Palestiny v místě Ježíšova narození. Jedná se o nejstarší jesličky v pražských chrámech.

V roce 1755 chrám i klášter velmi poničil požár, jemuž padly za oběť střechy, zvony i některé sochy v kostele. Dále pak za obležení Prahy pruskými vojsky padlo na kostel i klášter přes 400 ohnivých střel, které poničily střechu i klenbu. Dodnes je možné ve zdech kostela i kláštera tyto kule vidět.

V r. 1784, byl císařským dekretem Josefa II. kostel i klášter laicizován a uzavřen, karlovská farnost byla převedena ke kostelu sv. Apolináře. Z chrámu i kláštera se na čas stalo vojenské skladiště. Již však po čtyřech letech byla ve zrušeném klášteře zřízena městská nemocnice. A pro její potřebu byl kostel v roce 1789 znovu vysvěcen.

Duchovní správa byla nejprve svěřena řeholnímu knězi z řádu Kapucínů, po nich převzali duchovní správu redemptoristé, kteří znovu oživili opuštěný chrám a obnovili zde bývalé pobožnosti. Po odchodu redemptoristů roku 1869 zde byl ustanovován jediný diecézní kněz s názvem duchovní správce. Tak jak je tomu až dodnes.

V objektu budovy kláštera bylo v letech první světové války zřízeno středisko pro válečné rekonvalescenty a později nemocnice. Zhruba od poloviny šedesátých let minulého století je podstatná část areálu využívána pro muzejní účely. O zřízení Muzea Policie České republiky bylo rozhodnuto v roce 1990. V roce 2011 dokonce vznikla Křesťanská policejní asociace. Od té doby mají křesťané v policii své duchovní centrum právě v Karlovském chrámu. Nyní se zde, samozřejmě krom standardní pravidelné nedělní mše svaté a dalších pobožností, konají i policejní bohoslužby, svatby, křty a další slavnosti.

Za zmínku také stojí originální chrámová malba – freska pod kruchtou, na níž je zpodoběn Jan Žižka na koni s palcátem v ruce.

Popis fotografie kostela: vnější zdi kostela jsou namalovány bílo-růžovou barvou. Jsou vidět tři kupole kostela s lucernami. Před kostelem je kašna a vpravo vidíme přistavěný dům v žluto-růžové barvě.

KOSTEL SV. APOLINÁŘE

Po dohodě s pražským arcibiskupem Arnoštem z Pardubic nechal císař Karel IV. v r. 1362 přeložit kanovnické kolegium ze středočeské Sadské do Prahy na horu sv. Apolináře, čímž dal podnět k výstavbě tohoto kostela.

Patron kostela - sv. Apolinář žil někdy na přelomu prvního a druhého století. Byl horlivým biskupem, který dokázal získat pro Krista mnoho pohanů. Zároveň byl ale i trnem v oku těch, kteří praktikovali modloslužbu. Mnoho lidí na své životní cestě uzdravil od neduhů tělesných i duchovních. Ve svém životě byl často pronásledován. Působil ve městě Ravenna a zde byl také ubit k smrti dřevěnými palicemi.

V roce 1599 postoupil Rudolf II. kostel a jeho majetek novoměstské obci a v roce 1628 byl předán katolické kapitule svatovítské.

Koncem roku 1670 poškodila kostel silná vichřice a poté byl opraven už v barokizovaném pojetí. V roce 1689 byl interiér kostela poškozen protestanty. V roce 1757 obsadilo kostel pruské vojsko a zřídilo si zde provizorní zbrojní dílnu. Při bojích o kostel byly značně poškozeny omítky a zdivo. Následovaly obnovy zejména interiérů. V r. 1784, se kostel sv. Apolináře stal farním. Roku 1785 sem bylo částečně přeneseno zařízení zrušeného kostela na Karlově. Odtud je hlavní oltář Nanebevzetí Panny Marie a apoštolů. Na pravém bočním oltáři je obraz Panny Marie Karlovské, patronky těhotných žen.

V letech 1893 - 1898 byl chrám regotizován architektem Josefem Mockerem. Ten v interiéru znovu odhalil původní gotické nástěnné malby a nejspíš i původní polychromii klenebních žeber a svorníků. V jižní zdi presbytáře prorazil nový portál do nově přistavené pseudogotické sakristie. Ta byla s chórem spojena zděnou chodbou. Upravil vstup z podkruchtí do věže. Ve věži pak opravil vnitřní schodiště.

Z historie chrámu sv. Apolináře je zajímavá i etapa spojená s porodnicí. V barokní budově bývalého kanovnického domu byla r. 1789 otevřena veřejná porodnice. Vedly se tu anonymní porody a byl zde i nalezinec, kde mohly osamělé a chudé ženy své dítě odložit. Budova se ovšem stávala z hygienického i prostorového hlediska nevyhovující a proto byla roku 1867 zahájena stavba moderní Královské české zemské porodnice U Apolináře. Výstavby probíhala někdy mezi léty 1865-1875.

Po roce 1950 byly postupně odstraněny oltář Čtrnácti svatých pomocníků, obrazy visící na stěnách lodi, po roce 1990 proběhlo restaurování oltářních obrazů, v letech 2016–2017 proběhla rekonstrukce budovy fary.

Popis fotografie kostela: před sebou vidíme jednu malou a jednu velkou věž kostela. Velká věž je v dolní části čtyřboká, v horní osmiboká. Na fotografii vidíme kostel zezadu – tedy před námi je nejblíže presbytář, loď kostela a vlevo vzadu je velká věž.

Historie kostelů jsou sestaveny z informací uvedených na wikipedii, na stránkách farností a jiných webových portálech.